

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie skargi A. W. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 29 września 2016 r., sygn. akt IV Ca [...], wydanego w sprawie z wniosku R. K.

przy uczestnictwie A. W.

o podział majątku wspólnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 lutego 2019 r.,

1) odrzuca skargę,

2) zasądza od skarżącej A. W. na rzecz wnioskodawczyni R. K. kwotę 1817 (tysiąc osiemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Skarżąca A. W. skargą z dnia 27 września 2018 r. wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 września 2016 r., sygn. akt IV Ca [...] wydanego w sprawie o podział majątku wspólnego, zaskarżając je w punktach drugim i trzecim.

W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia skarżąca powołała się na naruszenie przez Sąd Okręgowy licznych przepisów prawa materialnego i procesowego, w tym art. 45 § 1-3 i art. 43 § 2 k.r.o., art. 212 § 3 k.c., art. 373 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 518 w zw. z art. 567 § 1 k.p.c., nadto art. 233 w zw. z art. 278 i art. 382 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku (prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie wydanego w postępowaniu nieprocesowym) jest nadzwyczajnym środkiem prawnym pozwalającym na zakwestionowanie orzeczeń, których wydanie stało się źródłem szkody, a które równocześnie pozostają w oczywisty i rażący sposób sprzeczne z prawem. Podstawę uwzględnienia skargi stanowić może wadliwość orzeczenia o zasadniczym i ewidentnym charakterze, nie zaś każdy, nawet marginalny czy wątpliwy, wypadek jego sprzeczności z prawem (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 października 2014 r., V CNP 15/14, nie publ. oraz z dnia 16 czerwca 2015 r., IV CNP 72/14, nie publ.). Równocześnie, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku posiada ściśle określony cel - służąc uzyskaniu prejudykatu w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c., niezbędnego do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w odrębnym postępowaniu.

Zarysowana powyżej szczególna funkcja skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w polskim systemie prawa determinuje postrzeganie tego środka zaskarżenia jako środka prawnego o ściśle sformalizowanym charakterze. Wiąże się to z kreowaniem po stronie podmiotów skarżących obowiązku ścisłego wykazania przesłanek dopuszczalności skargi określonych w art. 424¹ § 1 k.p.c. (art. 519² § 1 k.p.c. w postępowaniu

nieprocesowym) oraz spełnienia wymagań skargi wyróżnionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym).

Skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem powinna zatem zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona ze wskazaniem w jakiej części zostało zaskarżone, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienie, wskazanie przepisu prawa, z którym orzeczenie to jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem. Zachowanie powyższych wymagań konstrukcyjnych skargi podlega przy tym badaniu przez Sąd Najwyższy przy wniesieniu skargi, zaś uchybienie tym wymaganiom nie podlega sanowaniu i skutkuje odrzuceniem skargi *a limine* (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wyjaśnił jednocześnie, iż powyższe wymagania konstrukcyjne powinny być spełnione w sposób kumulatywny, a nadto że każde z nich ma charakter samoistny i powinno być spełnione samodzielnie, niezależnie od innych (por. m.in. postanowienia z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, nie publ. oraz z dnia 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, nie publ.).

Stwierdzić należy, że nie zostało spełnione przez skarżącą wymaganie określone w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.; tj. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego postanowienia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Dążąc do realizacji powyższego wymagania formalnego w uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia wskazano, że w odniesieniu do postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 29 września 2016 r. nie istniały podstawy do jego wzruszenia, gdyż nie można było skutecznie wnieść apelacji i zażalenia od zaskarżonego postanowienia oraz skargi kasacyjnej, dla wniesienia której upłynął ustawowy termin na wniesienie stosownego środka zaskarżenia (s. 7 skargi). Podnieść należy, że zawarte w uzasadnieniu skargi stanowisko skarżącej w kwestii dopuszczalności wzruszenia orzeczenia objętego zaskarżeniem pomija okoliczność, iż w dniu 3 kwietnia 2018 r., a więc przed wniesieniem skargi, do polskiego systemu prawnego wprowadzono kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub

wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.). Ze względu na to, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 95 ustawy o Sądzie Najwyższym - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, to dla spełnienia wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. koniecznym było również wykazanie przez skarżącą we wniesionym środku zaskarżenia, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia nie jest możliwe w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, nie publ. oraz z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, nie publ.). W skardze pominięto także wykazanie, że nie było możliwe wniesienie od zaskarżonego orzeczenia skargi o wznowienie postępowania.

Wobec stwierdzenia, że skarżąca nie wskazała, a tym samym także nie wykazała, iż nie było i nie jest dopuszczalne wzruszenie zaskarżonego orzeczenia poprzez wykorzystanie instytucji skargi nadzwyczajnej a także skargi o wznowienie postępowania uznać należało, że nie zostało spełnione wymaganie określone w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a tym samym wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Poza tym skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w ogóle nie była dopuszczalna od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie drugim zaskarżonego postanowienia odrzucającego apelację uczestniczki, co wynika z art. 519² § 1 k.p.c., gdyż nie jest to postanowienie co do istoty sprawy kończące postępowanie w sprawie, lecz rozstrzygnięcie formalne kończące to postępowanie.

W przedmiocie kosztów postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3, 391 § 1, 398²¹ i 424¹² k.p.c.